

Hegedűt, harmonikát, tárogatót,
MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB HANGSZERGÉYÁRA
 STOWASSER I.
 os. és ktr. udvari és hadsereg szállító, a Rákóczi-Tárogató feltalálója, Budapest,
 11., Lánchíd-utca 5. — Gyára: Öntőház utca 3. — Régi hangszerek javítá-
 sára, vételre és beszerzésre. — Árjegyzék minden hangszer áll. külön kúldetik.

A detektifon szóval hazugság nélkül becses újdonság. És mégis, alighogy megszületett, alighogy elindult körutjára — maguk a hatóságok állották útját a további terjesztésnek. Sőt egyenesen kivonták a detektifont a forgalomból és eltiltották annak szabad árusítását. És most Amerikában csak a rendőrségek és a fogházak számára szabad erős felügyelet mellett gyártani.

A detektifon ugyanis nagy, veszedelmes intrikusnak, besugónak bizonyult, mely tenger zavart: botrányt és katasztrófát is idézett elő. Mert ez a világ, a mi társadalmunk nincs a nyílt erkölcsre alapítva, az őszinteség: a felfedett titok rombadöntetnek. Féltekeny férjek bálósobáik titkát lesteék ki a detektifonnal, pástör-órik réme lett a detektifon, botrány itt, botrány ott. Existenciákat, vagyonekat veszélyeztetett az az iczipiczi készülék. Gondoljunk csak az üzleti világra. A titokörzés ott sokszor egy a boldogulással.

Nekünk a nyomozás bivatásában serénykedőknek azonban nagy haszonnal dolgozhat. Az igazmondás ugyan általában nagy baj, de nekünk szükségünk van a delinkvenskörök igazmondására s vallomásszerű elszólásaiknak egy olyan pompás lerögzítőjére, mint a minő ez a találmány.

*

Hogy lehet a hazugságot felismerni? Annyi bizonyos, hogy a nyomozásban serénykedők számára ez egy igen hasznos tudomány volna. A mi tevékenységünk súlypontja: a *ténymegállapítás*. Ezzel a bűnös, a nem bűnös kérdése is el van intézve, a mi egy az esetek túlnyomó százalékában magával a teljes sikerrel is.

Azonban a mai időkhez stilszerűen már mint, háborús nyelven szólva, az igazság állomásához való elönyömlésünkben utunkat állják mindannyiszor a hazugságoknak megannyi körülbástyázott erődítményei, melyeket előbb meg kell ostromolni és megsemmisíteni. A mi harszunk, a mikor a bűn ellen indul, előbb vagy ezzel egyidejűleg annak ikerestvére és hűségese fegyvertársa a hazugság ellen szól. Nyert ügyünk van már tehát, a mikor kellő stratégia tudással feltűdjük ismerni, megtudjuk látni a hazugság hadállásait, disztigválni tudunk a hazug és igaz között. Világosabban szólva: felismerjük a hazugságot.

A tudomány, mely újabban minden elképzelhető témát ölel fel, már ezen a téren is roppant érdekes kísérletekkel próbálkozik. A múlt évben például egy gráci egyetemi professzor a bécsi Urániában ezekről igen figyelemreméltó módon tartott egy beszámolót.

A tudós professzor abból indult ki, hogy mindenfajta érzelmi megnyilvánulás az emberi test külsején bizonyos fokú elváltozásokat eredményez. Ez ugyan nagyon tudományosan van elmondva, de mindjárt érthetőbb lesz. A professzor a mikor meg akarja állapítani, hogy igazat mond-e az illető, vagy hazudik-e, a lélekzetvételt

figyeli meg, még pedig egy külön e célra szolgáló készülék segítségével, mely maga írja meg pontosan a lélekzetvételt fokait, vagy mondjuk minőségét. Elég bonyolult szerkezet ez, melyet a megvizsgálandó egyén mellére az ötödik bordaközbe tesznek. A leírását és miként való működését elhagyjuk, elég az hozzá, hogy a készüléknek van egy mozgatható irónja, mely a lélekzés minősége, ereje, gyorsasága szerint különböző irányu mozdulatokat végez és ezeket egy körben forgatott bengerpapirosra írja. Az így felírt vonalak különbözőségeiből megállapítható azután, hogy hazudik-e vagy igazat mond-e az illető.

A hazudozó belélelézése lassabb, kilélelézése pedig hosszabb a rendesnél. A kihallgatás alatt lévő ugyanis a belélelézés folyamán még nem fél a hazugság következményeitől, de a belélelézés után kissé izgatott lesz a lélekző agyközpont és ez az izgalom gyors kilélelézésben nyilvánul meg. Ezek a különbségek oly finoman árnyékolnak, hogy azok semmi tettetéssel nem befolyásolhatók. A tudós professzor több ilyen vonalfelvételt vetített le, melyek élénken illusztrálják, hogy rendszerének — tudományos ötletének — komoly alapja van.

Mindazonáltal annyi bizonyos, hogy a nyomozás szolgálatába soba sem fogjuk beállíthatni. Először nem mindenki lehet köztünk tudós gráci professzor, másodszor a jó emberismeret, az éles, gyakorlott szem a maga mindennapos módjával a »psychométer«-nél is — így nevezte el a professzor a maga készülékét — hamarabb meglátja, megérzi, hazudik-e a delikvens, vagy sem?...

— Könnyebb utólni a hazug embert, mint a santa kutyát! — mondja az egyszerű magyar észjárás, feleslegessé téven ezzel a találó igazmondásával a »psychométert« és egyéb találékosságokat. Mert úgy is van. A hazudozónál nincs jobb önleleplező. Maga-magát árulja el. Tudvalevőleg minden hazudozónak első kelleke, hogy jó memoriája legyen. Az pedig igen ritka tulajdonság a hazudozónál, kinél a képzelet rendszerint ép a memoria rovására túlteng.

A hazudozó, kertelő delikvens leleplezésére tehát a legjobb módszer, hagyjuk beszélni! És pedig egyelőre minden beleszólás s ellenvetés nélkül. Ha elkészült rendszerint hűbeszédű mondókájával, melylyel sok-sok szóval igyekszik kibeszélni az igazságot, mondassuk el újra, a mit mondott. Egész bizonyos, hogy már a második vallomás itt meg ott el fog térni az elsőől. Mikor mindezeket teszőgezzük, csak akkor menjünk bele a részletekbe, kétségkívüli adatokkal való ellenmondással, s kész a zavar, mely nőttön nő, míg végre a hazudozó úgy belegabalyodik a hazugságaiha, hogy végre is csak egy kivezető ut marad számára: a tiszta igazságelmondás, a beismerő vallomás,

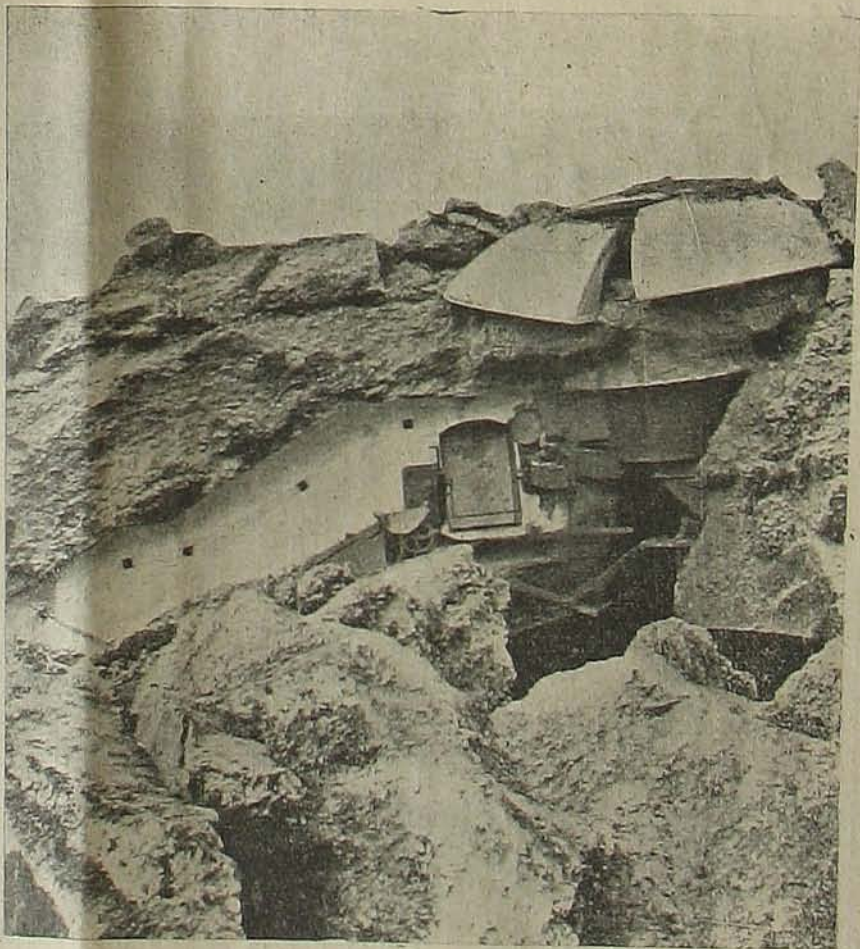
Fiataltisztviselő koromban egy megrögzött betörőt

Ha fáj a feje

ne tévazázzék, hanem
használgjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elműasztja. — Ára K 1,20. — Kapható minden gyógytárban.
Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispeszen. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítással.

A német 42 centiméteres ágyuk rombolása Lüttichben.

állítottak elé, a ki az eléje tárt bűnlistára körmönfont bazudozásokkal igyekezett a maga ártatlansága mellett bizonygatni. Szinte bosszantó, másrészt pedig a már rendelkezésünkre álló bizonyító anyag mellett tartatatlan volt minden, a mit mondott.

— Tessék csak szóról-szóra jegyzőkönyvbe venni mindent! — mondotta egy idősebb tisztviselő. A hazug vallomások nem a bűnösnek használnak, hanem nekünk. Megannyi csapdái ezek a tagadó tetteseknek, melyekből később az ellenők szóló bizonyítékok kovácsolódnak.

A hazugságokat tehát egyszerű, könnyű móddal meg lehet ismerni. Szabad utjukra kell őket engedni, fussák ki magukat előbb... így legjobban tudjuk őket a velük dolgozó, védekező bűnösöket utólag.

*

A mi most következik, az már valamivel több az ötletnél is. Sőt már egészen fantázia, bár ez is a tudományos megállapítás köpenyével takarózik. De elmondjuk, mert érdekes világitást vet arra, mi mindent nem lehetne bevonni a bűnfelderítés munkájába. Ha lehetne! A virágok szeméről van szó, néma és mégis beszédes tanúságtételéről.

A Britisch Association egyik ülésén ugyanis egy tanulmányt adtak elő, mely azzal a meglepő felfedezéssel állt elő, hogy a virágok látóképességgel vannak felruházva. Az előadó szerint a levelek felülete sok apró mértani alakzatra van felosztva, melyek mindmegannyi üveglenyce gyanánt működnek és mint a rovaroknak sokszorosan összetett látószervének reczehártyája, érzékelik a külső tárgyakat, milyen az ég, az éj, a fák, a szomszédos fák. Sőt ezek a szemek, üveglenyce a legjobb fényképező objektívek. Ennek bizonyítására különféle tájak, házak és állatok fényképeit mutatták be, melyek a növényi szemek speciális alkalmazásával készültek.

Ha ez nem tudományos humbug, úgy legközelebb komoly bűnügyi tanukká lehetne felavatni a virágokat. Például a réten gyilkosság történik. Jön a parasztleány, bicska a kezében, káromkodik nagyot, ellenfelével birokra kel és leszurja. Az áldozat lerogy, vére folyik, a virágok pedig, mint a kíváncsi pesti publikum, kitűnő objektív lencseszemeikkel rámerednek, egyben pedig hirtelen lefényképeznek a jelenetet a gyilkos arcával együtt... Jön a rendőrbotanikus és minden idézés nélkül leszakít néhány virágtanút, egy kis vizsgálódás és megvan a gyilkos...

Talán már kissé sok a fantáziából. De nincs benne a fentiek szerint lehetetlenség, mintha csak egy Verne-fejezetet olvasna az ember.

*

Komolyabb ennél, a mit a grafologia ígér a bűnfelderítés és üldözés számára. A grafologia az a tan, mely bárkinek természetes, megszokott írás vonásaiból következtetni tud az író lelki és érzelmi sajátosságaira. Michon, a grafologia atyamestere mondotta:

A lélek az, a mely ír. A kéz csak engedelmes eszköz.

Valamikor a grafologia nagyban volt divatos. A német folyóiratok például még nem is oly régen a y-e y grafologust tartottak maguknak, a ki a beküldött kézírásokból mindenkinek megmondta, hogy kicsoda, miket szeret, minő a jelleme, majd egy kis szélhámos fordulatokkal mindezekből a jövő sorsára és következtetett. Valószínű, hogy az előfizetők iránti udvariasságból, csupa kellemes, szíves dolgokat mondogattak, a miért és később már nem vették komolyan kinyilatkoztatásukat és a grafológus jósok sutba kerültek.

De vajon mi jelentősége van a grafologianak a bűnügyi téren? Hát erről már a nagynevű olasz tudós, Lombroso is sokat értekezett a bűnös ember (L'uomo delinquente) című művében. A mint a bűnösök között arckifejezésre vannak első tekintetre betörők, úgynevezett akasztófablatok, úgy Lombroso és követői nemcsak a gonosztevők arckifejezéseiben, hanem ezek kézírásaiban is olyan sajátságokat véltek találni, melyek az egyes gonosztevő nemeknél tipikusoknak mondhatók. Ennek megfelelően Lombroso gyilkos-, tolvaj-, csaló-kéziratokat különböztetett meg.

A tudományos világ azonban nem vette ezeket a megállapításokat vajmi komolyan. Nagyon helyesen tette. Mert ha egy kézírásban kegyetlenség, ravaszság jeleit is látjuk, ebből még nem szabad gonosztevő természetére következtetni, mert ezek a jelek, erősebben és gyengébben megtalálhatók bárki másnál is, a kinek hivatása is megköveteli, hogy olyanokkal rendelkezzen. Teszem fel a ravaszság, leleményesség a rendőrnél, a ki pedig illetően könnyen volna összetéveszthető például a — csalóval.

A grafologia haszná egész más téren mutatkozik a nyomozás javára. Példának okáért a rendőrség egy-egy kitérőben nem ismert tettes nyomozásánál lényegesen előnyben van, ha sikerül neki a tettes kézírását grafológus elé vinni. A grafológus következtethet a kézírásból a tettes meghatározott szokásaira, hivatására, itt-ott nemzetiségére, nemére, szóval olyan körülményekre, melyek már körülhatárolhatják a nyomozás terét.

Poppée Adolfin, az ismert bécsi grafológus, egy ilyen, érdekes esetet a következőképen ismertet:

Gyilkosság történt. Egy öreg kisasszonyt gyilkoltak meg, és rabolták ki, a ki magányosan lakott. A rablózott különöz nő csak egy unokaöccsével levelezett, a kinek gyakran pénzt is küldött. A rendőrség ezt az unokaöccsöt gyanúsította meg. A levelei kéznél voltak és Poppée ezekből megállapította, hogy az írójuk olyan ember, a kinek különös érzéke van a színek iránt, a mi természetesen a ruházatában s feltűnően piperézett voltában megnyilvánulhat. Szükség volt ennek egyelőre való megállapítására, mert a gyilkost senki sem látta, az unokaöccsöt senki sem ismerte s minden jel arra mutatott, hogy még a városban él. Még aznap este

1. Jelenet a harcszerű lövőgyakorlaton. — 2. A művészeti csoport hazatérése a tanulmányi kirándulásról. — 3. A sajtótudósítók harcszerű lövőgyakorlata.

Fényképek a harcztérről.

a rendőrök elfogtak egy vértörős nyakvándós fiatal embert, a kin kék pantalló és fehér mellény volt. Csakugyan ő volt az unokaöccs s egyben a gyilkos.

A grafologia legtöbb hasznát azonban az okirathamisításoknál lehet találni. De itt már írásszakértésről beszélünk, mely alatt esetében szakértő véleményével akár hányszor döntőn avatkozik bele egy-egy bűnpör sorsába.

*

Nárciszon előkapott szemelvények ezek mind a modern nyomozás tárából, mely azonban már gyakran elbanyarodik a gyakorlati jellegű utakra és elméleteknek, ötleteknek ad helyet. Mindazonáltal erről az oldalról is érdemes és illik vele megismerkedni, mert sok tanulságot nyújt úgy is. Mindenekfelett pedig ékesszóló érv a mellett, hogy a bűneljárás és üldözés fejlesztése és művelése ma már minden képzelhető segédesszöveget megtagad, semmit sem hagyva kiaknázatlanul, a mi csak távolról is szolgálhatja a nagy célt: a bűnös létszámlom és ennek mesterkedései elleni védekezést.

Az alapos gyanu.

Az alapos gyanu általános vesszőparipája a nyomozó közegeknek. Csendőrnek, rendőrnek egyaránt. De rendszerint csak azoknak sikerült ezélt érni vele, a kik csakugyan alapos bizonyítékokkal rendelkeznek valamely egyén elleni vád gyanújára nézve. Mert ahhoz, hogy valakiről jogosan azt állíthassuk, hogy egy bűncselekmény elkövetésében mint tettest vagy részest, alapos gyanu terheli, legalább is kétségbe nem vonható bizonyítékokkal kell rendelkezniünk.

Hogy ezek a bizonyítékok tanuvallomásokon, felfedeztetéskor előtalált bűnjelvények vagy egyéb mellékkörülmények alapján álljanak-e, az a dolog lényegén nem változtat. A fő az, hogy ezek kétségbevonhatatlannak találhatók vagy állított bizonyítékokkal szemben szövében kétségtelen alaposan ellenbizonyítékok ne legyenek.

A nyomozó csendőr maga is nagyon sokszor kellemetlen helyzetbe az alapos gyanuval.

A helyszíni szemle adataiból, esetleg, egyes tanúk beszámolóiból, vagy a teljesített feladatok eredményeiből szinte előbb áll a gyanúsított bűncselekménye, de mert ez

utóbbi tagad, a bűncselekményét igazolni látszó bizonyítékokkal szemben ellenbizonyítékokkal hozakodik elő, bizony minden lelkiismeretes csendőr gondolkodása ezik s tovább kutat, kombinál, puhatól és mérlegeli a felvetődött körülményeket és csak akkor nyugszik meg, ha minden körülmény az ő feltevése vagy megállapítása helyességét igazolja megdönthetetlenül.

Fölöttébb ajánlatos tehát minden csendőrnek szemelőtt tartani, hogy ne üljön fel mindjárt a nagyon sokszor felvetődő alapos gyanu jelenségeinek, hanem fáradtságot nem ismerve, mindaddig kutatson bizonyítékok után, míg csak az alaposnak látszó gyanu más ellenbizonyítékokkal meg nem szünteti vagy mint megdönthetetlen tényt (terhelő bizonyítékot) állíthatja a hatóság elé.

Az alábbi eset igen alkalmas és intő példa annak megvilágítására, hogy az alapos gyanu nem is mindig igazán alapos.

Ondok István szolnoki határbeli lakos a múlt év őszén — november 29-én — hajnalban feleségével és gyerekeivel együtt az abonyi vásárra kocsizott.

Mielőtt elmentek volna hazulról, szigorúan és többször ismételve ráparancsolt a nála lakott 14 éves Lakatos Jánosra, hogy a sertéseknek a már előre elkészített eleséget délelőtt 11 órakor adja oda, a szabadon járó tehenekre pedig jól vigyázzon, hogy a répába ne menjenek, mert könnyen bajuk támadhat.

Lakatos János viselkedése ellen még addig soha sem merült fel kifogás. A dolgát rendszeresen végezte, a megadott feladatokat pontosan teljesítette. A gazda mégis szűkegesnek találta hangsúlyozni és ismételni a figyelmeztetéseket, mert hát Lakatos János mégis csak gyerek volt még, s mint ilyen könnyen megfélemlszik magáról, ha játszópajtása akad és ha nincs folyton a gazda szeme előtt.

A gyerek fogadott mindent, vállalta a meghiztatások pontos teljesítését. Így a gazda nyugodtan hajtotta a vásárra s eszeágában sem volt arra gondolni, hogy a mindig korolynak ismert gyerek megfélemlkezzen a dolgai végzéséről; még kevésbé arra, hogy a gyermek ez az első esetben történt magára hagyása kárt és szerencsétlenséget idézhet elő.

Déltűn 4 óra tájban érkezett haza Ondok István a vásárról. A tanyájához közeledve már hallotta a sertések borzasztó lármáját, viatását; három darab fejős tehenét pedig és a béresgyereket, bármire tekintetett, nézegetett, nem látta sehol. Pedig hát sik terület volt ott a házahajlító részen, messze elláthatott.

Ezek a gyanus jelenségek már izgalomba hozták az egyébként csendes természetű gazdát s ez az izgalom valóságos dühöngéssé fajult, mikor a tanyába érve, az ott történeteket meglátta.

A sertések edele ott volt a fészerben, azon módon, a hogy reggel elkészítették, jelölt annak, hogy reggel óta nekik semmit nem adtak, minek következtében a

4. A sajtótudósítók harcászati lövőgyakorlata. — 5. A sajtóindícszálláshoz beosztott gyalogosapatok harcászati lövőgyakorlata 1914. augusztus 21-én.

Fényképek a harctérről.

kiéhezett állatok az ól deszkafalát rágták, törték, zúzták apróra, hogy kevés idő múlva már teljesen szét romboltak volna.

A három tehén pedig ott feküdt a tanya megettí répaföldön felfuvódva, elpusztulva, élettelenül, a mi megint arra engedett következtetni, hogy hosszabb időt át zavartalanul dezmálhatták a répát, a melyhez más-kor közel se engedték őket menni.

Erre a látványra a gazda mint egy örült kiáltott fel. Káromkodott, mint a záporosó. Majd, miután kiabálá-sára a béresgyerek sehonnán sem jelentkezett, fel-kapott egy vasvillát s egyik épületből a másikba, pad-lásról-padlásra szaladgálva kereste a bűnös gyereket. Mikor pedig ezeken a helyeken felfedezni nem tudta, magára hagyván a borzasztó kár felett siránkozó család-ját, s vasvillával kezében, a szomszéd tanyákon és a saját birtokán összeviessza szaladgálva, halálra kereste a »haszontalan kölyköt«, egyre hangoztatván mindenki előtt, hogy: »ott őli meg, a hol találja!»

Hogy azután hogy történt, mint történt, nem tudta, nem látta senki; de három nap múlva alázatos, meg-rémült arccal jelent meg Ondok István a szolnoki őrsön, bejelentvén, hogy három nap előtt titokzatos módon eltűnt béresét a Tiszahajlat felé egy vizmosás okozta árokban meggyilkolva találta meg.

Tarcsi Gyula csendőr cz. őrmester és egy csendőrből állott járőr vezette be a nyomozást a titokzatosnak látszó bűnügyben.

A megjelölt helyen találták a béresgyerek hulláját. S miután már a kiinduláskor jelentést tettek az esetről a szolnoki kir. ügyészségnek, nem mozdították el a hullát a helyszínéről, csak ovatosan megvizsgálták annak látható sérüléseit s mint megállapíthatták, az állán egy szúrásnak látszó sérülést fedeztek fel, ezenfelül a száj egyik szélétől a fülig terjedő, élesszélű vágott sebet.

Ondok István az eset előzményét a fentebbiek szerint adta elő azzal a hozzáadással, hogy a gyereket a jel-zett nap estéjétől kezdve a megtalálás idejéig kereste. Hogy a gyerek halálát ki, mikor és miért okozta, azt megmondani nem tudta, mert arra nézve — mint állí-totta — ő sem kapott felvilágosítást senkitől.

A járőr tehát addig is, míg az ügyész illetve a vizs-gálóbíró megérkeztek, a környékbeli tanyákon pihatólt a gyilkossági ügyben. E pihatólás eredménye teljesen igazolta a gazda előadását, azzal a különbséggel azon-ban, hogy a kikérdezettek mind annak a gyanújoknak náltak kifejezést, hogy a tettes csakis Ondok István lehet, mert határozottan hangoztatta, hogy megöli a gyereket, a hol találja.

Azt, hogy fenyegetését beváltotta, csak abból kövít-keztették, hogy nevezett a megkárosítása felett nagyon dühös, ugyszólván örült volt. Jujgatást, segélykiáltást nem hallottak, a bűntény végrehajtását az esti sötétség miatt nem látták, más idegen embereket pedig még

azok se láttak megfordulni a környéken, a kik a jelzett napon otthon voltak.

A járőr ezek alapján előzetes őrizet alá vette a súlyos büntetlél *alaposan* gyanúsított gazdát, holott ez — bár beismerte, hogy dühében képes lett volna a fenyegetést beváltani — határozottan tagadta, hogy a fiút aznap este megtalálta és akkor vagy később meggyilkolta volna.

Előadta még, hogy a fiút mindaddig, míg a beje-lentésnél előadott időben, december 2-án meg nem találta, mindig kereste s ekkor is csak véletlenül akadt rá.

Arra nézve, hogy miért nem jelentette mindjárt más-nap a fiú eltűnését, azt adta elő, hogy kára feletti el-keseredésében ez észébe sem jutott és mert abban a hitben volt, hogy a fiú félelmében valahol a Tisza mel-letti füzesben bujkál, a hol végre is sikerülhet őt fel-találnia, esetleg önként elő is jöhet.

Ennyit állapított meg a járőr, mire a törvényszéki bizottság megérkezett s mindezeket megjelentvén a kir. ügyésznek és a vizsgálóbírónak, miután az orvosi kül-vizsgálat szerint is szúrástól eredőnek állíttatott az egyik sérülés, ezek is azon a véleményen voltak, hogy a cselekményt csakis a gyanúsított gazda követte el haragjában. Ennélfogva az előzetes őrizet alá vételt a kir. ügyész és a vizsgálóbíró is helyben hagyta, sőt előbbi felhívta a járőrt, hogy ha a hullabonczolás megtörténik, a gazdát kísérik be az ügyészség fogházába, addig pedig őrizzék, nehogy kárt tegyen magában.

A hullabonczolás azonban egészen új fordulatot adott a már teljesen kiderítettnek látszó ügynek.

Megállapíttatott ugyanis, hogy a szúrástól eredettnék látszó sérülést nem szúrás, hanem lövés okozta és csak azért nem látszott meg a löcsatorna kimeneti nyílása, mert a lövedék a nyakesigolyában megakadt. A lövedék, formájából és nagyságából következtetve, egyszerű forgó-pisztoly lövedéke volt.

Orvosi vélemény szerint a halált nem is a lövés, ha-nem a vágott seb okozta, a mennyiben a vágás átmet-szette a nyak főütőerét s az annak folytán beállott el-vérzés idézte elő a halált, még pedig igen rövid idő alatt.

Mínthogy pedig a gyanúsított gazdánál az említett időben senki sem látott pisztolyt vagy más löfegyvert és lövésről senki se tett említést, gyanúsított gazda pedig határozottan állította, hogy neki forgópisztolya sohasem volt, nem ejtették el ugyan az ellene felmerült gyanút, de mindenki belátta, hogy az eset felderítése még nagyon hiányos és egy újabb és alaposabban megejtendő nyomozásra vár.

Ugyancsak ekkor lépett előtérbe az a feltevés is, hogy a fiút nem a jelzett este, hanem már nappal, még pedig a délelőtti órákban gyilkolhatták meg.

E feltevés alaposágát támogatta az a kétségtelen tény, hogy a gyerek a sertéseket meg nem etette. Már

pedig, mint a gazda jellemezte a gyerek kötelességtudó viselkedését, még ha fel is lehetett tételizni, hogy a szomszédos tanyabeli két gyerekkel el is játszott a időt valameddig, azt már nem lehetett feltételezni róla, hogy déli időben ebédelni hazatérve, eltűrte volna az ekkor már bizonyára nyugtalankodó sertések lármáját a nélkül, hogy azokat meg ne etette volna.

Ugyanezen kombináción haladva, mindjárt meg lehetett magyarázni azt is, hogy a fiu meggyilkolása folytán a tehenek őrizet nélkül maradván, minden korlátozás nélkül legelhettek a répában s csak így történhetett meg a tulságos jóllakottságból eredő felfuvódásuk és elhullásuk.

Ezek az egymásra torló feltevések aztán a szomszédos Polónyi gyerekek felé terelték a járőr fokozottabb érdeklődését.

Ezen a tanyán ugyanis a 15 éves Polónyi János és fiatalabb öccse szintén egyedül maradtak otthon a jelzett napon. Minthogy pedig a meggyilkolt béresgyerek azelőtt is, ha csak szerét ejthette, összejött játszózni ezzel a két fiúval, szinte lehetetlennek látszott, hogy olyankor, mikor felügyelet alatt egyikük sem állott, ne keresték volna fel egymást, holott a béresgyereknek éppen Polónyiék felé kellett legeltetni a teheneket, hogy a répától minél távolabb legyenek.

A két gyereket ezek alapján alaposabb kikérdezés alá vette a járőr, miközben azok, mielőtt még a lövésről szó esett volna, általános meglepetésre azzal állottak elő, hogy a vásár napján két bocskoros czigányt láttak az Ondok István tanyája felől egy másik szomszédos tanya felé menni s attól kezdve a béresgyereket nem látták, bár várták délutánra, mert mikor délelőtt elvált tőlök, megígérte, hogy visszajön.

A járőr erre a megjelölt tanya felé indult a czigányokra vonatkozólag az ottlakókat megkérdezni. Azonban már menet közben eszükbe jutott, hogy a gyerekek állítása valótlán lehet, mert ha csakugyan czigányok jártak volna a tanyán, mindenesetre vittek volna el valamit. Erről azonban sem Ondok István, sem a szomszédos tanyabeliek nem szóltak még eddig semmit.

S tényleg nem is tudott senki az állítólagos czigányokról, a miből nyilvánvaló lett, hogy a két gyerekek van valami rejtgetni valója. Ez okból megint csak vissza kellett térni hozzájuk.

Ez újabb kikérdezés során aztán szó esett a lövésről is. A fiúk azonban tagadtak. Mikor azonban az apa kijelentette, hogy van egy régi rossz forgópisztolya a háznál, de azzal löni sem lehet, s hogy ennek bizonyására a padlásról mindjárt le is hozza, megszólalt a kisebbik fiú, hogy nincs már az ott, mert Jani vásárolkor lehozta, s azzal játszottak.

A Jani gyerek aztán az apja parancsára előkereste a forgópisztolyt a nyári kátlamból s átadta a járőrnek. Csakugyan egy régi, rozoga, rozsdás jószág volt, de meglepetésükre a osó furatában friss lövés nyomai voltak. Ezenfelül a henger egy töltényüregben ott volt egy

üres töltényhüvely is, míg a többi üres volt és vastagon be volt rozsdásodva.

Míg erről beszélgettek, eszébe jutott az apának, hogy esztendőkkal előbb éppen azért rejtette el a forgópisztolyt, mert az az egy töltény ismeretlen okból úgy beleszorult a töltényürbe, hogy kivenni nem bírták, s miután többszöri kísérletre sem tudták elsűtni, hát a padláson a tetőbe dugta, nehogy kárt tegyen valakiben, ha véletlenül elsülne.

— Janinál mégis elsült! — szólt erre a gyerek, a ki az apja beszédét végighallgatta — és el is találta vele Lakatos Jancsit!

— Nem akartam én meglőni, csak tréfálkoztunk, — szólt közbe a nagyobbik gyerek, a 15 éves, de korához képest nagyon is fejletlen János.

Majd Tarsai őrmester felszólítására és az apa biztatására elbeszélte, hogy a vásár napján délelőtt együtt játszottak Lakatos Jancsival, miközben ő lehozta a padlásról a már régebben felfedezett forgópisztolyt és játék közben addig csettegett, míg egyszerre elsült és Lakatos Jancsit állon találta úgy, hogy az rögtön földre esett.

Ennek láttára mind a ketten nagyon megijedtek, de míg öccse elbujt a szobába, ő közelebről megnézve meglőtt játszótársát, észrevette, hogy még él. Erre aztán attól való félelmében, hogy magához tér és őt elárlathatja, a miből baja lehet, elővette a bicskáját s a még mindig mozgolódó béresgyereknek a szájába dugván, annak arcát a füléig hasította. Majd lábainál fogva elhuzta arra a helyre, a hol pár nap múlva Ondok István megtalálta, de öccsének azt mondta, hogy a Jancsi hazaszaladt.

Így menekült meg Ondok István a súlyos büntetvérdája alól, a melylyel pedig, legalább a hullabonczolás megtörténteig — mint a fentiekből kitűnik — nagyon is *alaposan* volt gyanúsítva.

Az azonban bizonyos, hogy ha annak a löcsatorának, a melyet az előzmények hatása alatt mindenki vasvillával szűrt sérülésnek nézett, kimeneti nyílása lett volna, a melynél fogva megnehezítette volna mitől való származásának felismerését, csakugyan nehezen szabadult volna meg Ondok István gazda a súlyos büntetvéralaposa *gyanúja* alól. Mert bizony egy gyári vasvilla sima ágával ejtett szűrési sebet, ha csontzúzódás vagy átlukasztás nem történik, még a szakértő is alig tudja megkülönböztetni a 4–5 lépésnél távolabbról ejtett lövési sebtől. Kemeneti nyílása mind a kettőnek sima, a kimeneti pedig szaggatott szélű.

Mindezek dacára azzal a minden nyomozásnál hangoztatott *alapos gyanúval* csakugyan alaposan kell elbánni s addig kell azt alapozni, míg nemcsak a tettes, de maga a csendőr sem tudja azt ellenbizonyítékokkal alaptalanná tenni. A csendőrnek számolni kell úgy a terhelő, mint a mentesítő eshetőségekkel, mert ott, a hol még csak alapos gyanúról van szó, csak ezek helyes egybevetéséből lehet valahogy összeállítani a kétségtelen valóságot.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

A lüttichi jezsuita kolostor elpusztítása.

A belga csőceselék négy sarkán fölglyujtotta a lüttichi jezsuita-kolostort és megölt bús barátot és egy pátert. A barátok német segítségért folyamodtak, mire nyolcz autó német katona indult útnak. A kolostort menteni már lehetetlen volt s ezért 350 barátot a német batárra kísérték, a kik magukkal vitték a kolostor rengeteg kiucset is.

Egy barátja következőkben ismertette a kolostor égését: — A jezsuita-kolostor Lüttich mellett dombon, a déli erődötől mintegy 600 méternyire fekszik. Mi barátok nem olvastunk ujságokat és hallgatási fogadalmunk folytán nem is beszélünk, ennél fogva mit sem tudtunk a háborúról. E hó 6-án bét társammal együtt déltől éjfélig ránk volt bizva az őrizet. Éjjel féltizerkét órákor birtelen különös moraj hallatszott. Az udvarra siettem, a honnan Lüttichet és erődjeit jól láthattam. A felhők közt egyszerre csak egy kis fényt láttam megjelenni. Csakbamar láttam, hogy egy hatalmas léghajó volt ez. Fel akartam kiáltani az örömtől, mert még sobasem láttam ilyet. A fény csak néhány másodpercig látszott. Ekkor robajt ballottam, alulról pedig láng és füst tört felfelé. Nemsokára, jóval közelebről, újra feltűnt az előbbi fény és most már tisztán láttam, hogy léghajó. A kosárban egy ember állott, a ki mind a két kezével valamit lefelé dobott. Hatalmas fényoszlop emelkedett a magasba és borzalmas dörej kíséretében szilánkok röpültek mindenfelé. Azt hittem, hogy szétrepel a dobbartyám, olyan voltam, mint a siket. Éjfélig 12 bombát dobtak az erődökre, az utolsó robbanás után a léghajó a magasba emelkedett és tovább reült, majd eltűnt. Még mindig meredtem álltam a helyemen, a klastromóra éjféle kondult, s ekkor felváltottak minket nyolczunkat, azonban tovább is ott maradtunk az udvaron. A többi szerzetes barátok és atyák — összesen ötszázan voltunk — az épületben maradtak s az ablakokból nézték az égő várat.

Négy órákor a harangszó a templomba hívott bennünket. A szörnyű izgalom dacára megtartottuk hallgatási fogadalmunkat, de rettenetesen kínos volt. A művészi ablakok a robbanás nyomása miatt befelé bajoltak, mint vitorla a szél alatt. Az udvar nyolczvan centiméter vastag kőfalán pedig hatalmas nyílások támadtak. Reggel 6 órákor, mikor a templomból kijöttünk, a tüzelés még elviselhetlenebb lett és a városban megszaporodtak az égő házak.

Reggel 6 órákor, mint rendesen, a kapuőrök kinyitották a kapukat, s egyszerre a környéken lakó belgák százai törtek be az udvarba. Minthogy a kolostor ki-foasztásától féltünk, a kapuőrök ki akarták szorítani a betóduló tömeget. A megvadult csőceselék azonban késéket ragadt és meggyilkolt bús barátot és egy pátert. Az udvarba robantam és megkonditottam a vész-baraogot. Testvéreink vasvillát ragadtak és a csőceselékre vetették magukat. A harcban azonban két testvérünket magukkal ragadták és később a kapu előtt találtuk meg őket, úgy szétszaggatva, mintba vadállatok közé kerültek volna. Harangozásomra egy belga barát is vasvillát ragadt, abban a hiszemben, hogy német katonák a betörők, ámde mikor észrevette, hogy bonfiársai, ellenünk fordult és örült módjára kiáltozta: «Vous êtes fous! Vous êtes fous!» Rövid harc után azonban ártalmatlanná tettük őt és keresztüldobtuk a falon.

A harc alig negyedórát tartott. Negyed hét órákor reggelizni gyűltünk össze, de húsz percczel később azt vettük észre, hogy a kolostor két oldalról ég. A lángok már a tetőig csapkodtak, mentésről szó se lehetett és kétszeres szótlanossággal néztük a lángokat. Fájdalomunk most könnyekben tört ki s főnökünk a kinek szabad beszélnie, szintén könnyezve így szólt hozzánk: — Menjetek és mentsetek meg, s mi menthetőt!

Engedelmeskedtünk parancsának s közben sikerült a lüttichi batóságot is telefonon értesíteni, a melytől segítséget és védelmet kértünk. Nagy rémületünkre azonban német katonaság jelent meg a kolostor előtt. Mint-bogy Németország minket jezsuitákat nem tűr meg, nagy aggodalomban voltunk. Az udvarra bordott kincseinket, tekintettel a német katonákra, gyorsan vissza akartuk vinni a kolostorba, a német katonák vezetője azonban kijelentette főnökünknek, hogy Lüttich már a németek kezében van, mire a német védelem alá helyeztük magunkat, s ezt nem is volt okunk megbánni.

A német segélycsapat nyolcz automobilon jelent meg s rengeteg értéket képviselő kincseinket, festményeinket, melyeket a nagy sietésben kímetszettünk rámaikból, s mint papírt göngyöltük össze, továbbá arany serlegeinket, s egyéb drágaságainkat velünk együtt Németországba vittek. A nagy sietésben azután egy nagy gödröt ástunk, a melybe minden vallási szertartás nélkül elföldeltük meggyilkolt társainkat.

A tűz tovább égett és mi kétségbeesetten szalagáltunk föl és alá, ruhát, cipőt keresgélve. Én nem találtam mindjárt a lábamra illő cipőt, de azután nagy csodálkozásomra négy párba akadtam a saját ládámban. A nagy sietésben lábainkkal gyömöszöltünk a ládába mindent. A reggeli szürkületben mi 350 barátok megindultunk a német batár felé és mögöttünk égett a kolostorunk. A megmentett kevés értékét ki-ki hóna alatt czipelte a három órás út alatt. Egy nyolczvan éves barát azonban elmaradt. Ennyedten mondotta:

— Itt akarok meghalni!

A belga csőceselék az uton többször megtámadott bennünket, noha német katonák védtek bennünket. Igen sok rugást kaptam és kiméletlen ütések. Végtelen szenvedés után jutottunk el a német batárra, ledőlünk a mezőre és balálrafáradtan mindannyian elaludtunk.

KÉPEINKHEZ.

Fényképek a harctérről.

A német-francia és az osztrák-magyar-orosz harctér felé irányul most az egész világ érdeklődése, mert hiszen mindenki tudja, hogy az itt lezajló események, a két nagyhatalom, valamint az ellenséges entente szövetségei folytán, szoros összefüggésben állanak egymással. Éppen ezért, mikor az az ellenségeinket kínosan meglepő hír kipattant, hogy német szövetségünk azért tudta oly rövid idő alatt bevenni a hónapokig tartó ostromnak is ellentállni tudóknak hirtetett belga virakat, mert a meg minden állam előtt — tehát előttünk is — gondosan eltitkolt s így ismeretlen 42 cm-es gránátokkal lövöldözött, gumos mosolylyal fogadták ellenségeink a szövetségi hűségre — szerintük — igen jellemző felfedezését.

De csak rövid ideig kéjeleghettek ebben a gyanúsító kárörömben, mert pár nap múlva már megtudhatták, hogy az osztrák-magyar hadseregnek is van 42 cm-es ostromágyuja; sőt nagyobb meglepetésül még azt is,

hogy annak a csodával határos működésü és hatásu mozsaraknak, a melyekkel oly rövid idő alatt sikerült Namur falait és Givet tonyait is — a képeink egyikén látható Lüttichhez hasonlóan — rommá lőni, egy része éppen a mi győelmányunk.

Hamarosan és pedig a saját kárukon és vereségükön meggyőződhettek tehát, hogy a szövetségi hűség nem tűr titkokat egymás előtt és van olyan erős, hogy a többfelől intézett támadásokat is sikerrel tudja visszautasítani.

További képeink a sajtó-haditudósítók harcyszerű lövőgyakorlatainak egyes mozzanatait illusztrálják.

A mai időszerűt ugyanis nemcsak az ellenfelek magánügye a háboruszkodás. Tudni és ismerni akarja azt az idegen semleges államok nagyközönsége is legalább azon az alapon, hogy a harctérre küldött sajtótudósítójával informáltatja magát a háboru lefolyásának egyes részleteiről. De ha minden ilyen tudósító a saját tetszése szerint írja meg a helylyel-közzel szerzett s magától értetődőleg mindig csak kisebb térre szorítkozó s így nem általánosítható, ezenfelül esetleg a rokon- vagy ellenszenv által is irányított tapasztalatait, a sok különféle leírás nemcsak valóságos torzképét adná a h borus eseményeknek, de idő előtt nyilvánosságra hozhatnának olyan körülményeket is, a melyek hadititkok szempontjából meg nem engedhetők.

Hogy tehát ez elkerülhető legyen, csoportosítják és katonai felügyelet alá helyezik a sajtó haditudósítóit a hadsereg főhadiszállásán s onnan csoportokban indulnak ki a harctér megtekintésére vagy — mint képeinken látható — harctszertű lövőgyakorlatokra, s ugyancsak a főhadiszállásra összefutó hírek közül engedik át nekik közlés végett azokat a híreket, a melyeket a hadviselés tartama alatt a harcoló csapatok biztonságának veszélyeztetése nélkül lapjaikban közölhetnek.

HIREK.

A hadseregfőparancsnokság dicsérő elismerése. A cs. és kir. hadseregfőparancsnokság, 1914. évi augusztus hó 22-én Przemyslben kiadott rendeletével Marschall Kálmán csendőrfőhadnagy, újmoldovai szakaszparancsnoknak, továbbá Bába Imre őrmester, ómoldovai őrsparancsnoknak, Gyurinovics Dezső cz. őrmesternek, Bandi Péter és Tanti Péter csendőröknek, valamint

Bohus Mihály próbacsendőrnek, Ómoldován szerb gőzhajóknak erőyes és célravezető megtámadása után történt elfogásáért; végül pedig Lengyel Gábor és Lukács Ferencz kevevárai őrsbeli csendőröknek, a határszálen teljesített kitűnő szolgálataikért, dicsérő elismerését nyilvánította.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel helyeget ne küldjenek.

1914. Tartozik napi betétet fizetni.

Bizalom és B. J. Csak a mozgósítottsági viszony tartamáig tartozik szolgálni.

Hadnagy. Az 1913. évi LXIII. t.-cz. 4. §. 5. bekezdése mérvadó. (Csend. R. K. 4. szám. 1914.)

Marospart. Nem.

A. Forduljon előjáróihoz.

K. Igen.

132. Nem.

K. M. A jövő zenéje.

Vitatkozó. 1. és 2. Helyszüke miatt nem adhatunk részletes oktató felvilágosítást. Forduljon őrsparancsnokához. 3. Békealkalmazásában megmarad.

G. J. Megmaradnak az ideiglenes nyugállományban.

Z. I. csendőr. A hó végéig köteles szolgálni.

Háború. Sérelem esetén lépjen a szolgálati utra.

P. Nézetünk szerint rablás.

33. Nem kérhetik, mert csendőrségi szolgálatra vannak kötelezve.

R. J. Nem érhető el.

N. S. K. csendőr. Békében csak a hadtesteknél, háborúban a hadosztályoknál és ennél magasabb parancsnokságoknál vannak beosztva. Feladatuk: lelkesíti teendőik elvégzése. A küldött helyeget lapunk javára bevételeztük.

Sorsjegyekről: Péli 5. Forduljon azon pénztintézethez, hol a sorsjegy részletive nyilvántartatik.

Magyar Köztisztviselők és Állami Alkalmazottak Takarékpénztára

Köztisztviselői kölcsönök törlesztésre.

Előlegek értékpapirokra.

Családi házak és telepek létesítése.

résztvénytársaság

Budapest, VII., Rákóczi-ut 76. sz.

— Telefon 153-44. szám. —

Alaptőke 2.000.000 korona.

Kölcsönök lakbérletiltás ellenében.

Külföldi pénznemek vétele és eladása.

Sorsjegyeknek részletre és készpénzért való eladása.

Elfogadunk betéteket takarékpénztári könyvecskére 1 Oly takarékléteket után, melyeket hat hónapi felmondási idő leköltése mellett helyeznek el intézetünkél, 6% (hat) betéti kamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 2. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 3. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 4. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 5. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 6. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 7. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 8. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 9. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával). 10. Oly tőkekamatot fizetünk (A tőkekamatadólevonásával).

Előleget nyújtunk értékpapirokra, sorsjegyekre, vidéki intézetek résztvényeire. Személyi kölcsönöket folyósítunk kezesség mellett vagy jelzálogos biztosíték ellenében, jutányos kamattétel mellett. Utalványok, résztvények és chequek beszedését elvállaljuk igen mérsékelt költségek felszámításával. Vesszünk és eladunk értékpapirokat, idegen pénzeket.

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározás.

Ö császári és apostoli királyi f'elsége folyó évi augusztus hó 11-én Bócsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Szathmáry József, II. számú csendőrkerületbeli ezredesnek, saját kérelmére a nyugállományba való helyezését legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott.

A nyugállományba helyezés napja: 1914. évi szeptember hó 1-je.

Lakhely: Gödöllő.

Okirattal megdicsértettek:

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában: Szvoboda Antal őrsvezető cz. őrmester, Filip Miklós, Erkei Dániel, Mátyás András, Gecző Kálmán és Lakatos Pál csendőrök a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes működésükért.

Kovács Aron őrmester és Imecs József őrsvezető cz. őrmester, úgy a közbiztonsági szolgálat terén, mint a fegyver, kezelés és alárendeltjeik oktatása körül kifejtett eredményes működésükért.

Pál Mózes és Lukács Ferencz őrsvezető cz. őrmesterek, egy nagyobb szabású pénzhamisítási eset kinyomozása és a tettesek elfogásáért.

Szász András őrsvezető cz. őrmester, az 1914. év folyamán Szegben és Alsó-Fehér vármegyék területén 244 1/2 órán át fáradhatatlan kitartással és leleményességgel teljesített nyomozás során leleplezett nagyszabású kivándorlási üzelmek meggátlása és a bűnösök elfogásáért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:

Lőrincz István járásőrmester, Tóth János, Gyarmati István, Kovács Domokos őrsvezető cz. őrmesterek, Varga Ferencz, Voda Simon csendőr cz. őrmesterek, Barabás András és Prigye János csendőrök egy nagyszabású

pénzhamisítási eset kinyomozása és a tetteseknek elfogása körül tanúsított eredményes közreműködésükért.

Komanics Szikárd csendőr, az 1914. év folyamán Szegben és Alsó-Fehér vármegyék területén 244 1/2 órán át teljesített nyomozás során leleplezett nagyszabású kivándorlási üzelmek meggátlása és a bűnösök elfogása körül tanúsított eredményes közreműködéséért.

Előléptettek:

1914 szeptember hó 1-ével:

A m. kir. VI. számú csendőrkerület állományában:

őrmesterekké:

Pataki István és Nagy Sándor III., őrsvezető cz. őrmesterek; továbbá:

őrsvezető cz. őrmesterekké:

Pruski Károly és Lábdi Lajos csendőr cz. őrmesterek.

Jelvénypótdíj folyósítása.

A m. kir. honvédelmi miniszter ur folyó évi 74206/16. számú rendelete alapján, Horovitz Sámuel, IV. számú csendőrkerületbeli törzsőrmester részére, a koronás ezüst érdemkereszt után illetékes napi 32 fillérből álló jelvénypótdíj, 1914. évi július hó 1-étől kezdődőleg folyóvá tétetett.

ÓVÁS és KÉRELEM!

Szántó József 18 éve álló gépáruháza kizárólag alatti ozlmen létezik Szegeden a városi bérpalotában. Kérem tehát sok ezer tisztbarátaimat, ügyeljenek hogy meg ne tévedjenek hasonló nevű cégek és szigorúan Szántó József nevét követeljék rendelés megtételénél. Flókraktáram pedig nincs Szegeden, de sehol az országban. Csakis

nálam kaphatók: katonai hegyi, Postillon, Britania és Helical kerékpárok a tünálküli Pathéfon beszélőgépek és lemezek fűlérakata is nálam van, csendőrségi diazvetrógépek ezeké: részletezőkora. Főárjegyzékem ingyen küldöm. Várom becses rendeléseiket és ez uton küldöm üdvözlőmetet sok ezer pártoló barátaimnak.

SZANTÓ JÓZSEF

gépáruháza Szegeden, városi bérpalota.

Várnay és Fia, Budapest, VI., Gyár-utca 26.

Nyomtatványok

Sapkák

Kesztyűk

Kardbojt

Celluloid kezelő és nyakravaló

Czipókrém

Fegyverzsir

Borotváló készlet

6, 10 és 20 éves

szolgálati kereszt

stb. stb.

Nagyvárad, Ralikovszki-ut 24. Szeged, Kárász-u. 9.

Mindenemü felszerelési tárgyak
dus raktára olcsó árakkal.

Szives figyelmébe ajánljuk házilag készült, zefir, kreton és szabályos fehér ingeinket kitűnő minőségben és olcsó ár mellett.

Kíváncsra készséggel küldünk ezekből választás végett.